

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. Fakss: 67830770. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2024. gada 26. augustā

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Irēna Kucina, tiesneši Jānis Neimanis un Anita Rodiņa,
izskatījusi Satversmes tiesā saņemto "ALFOR" SIA (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 95/2024),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt 2024. gada 11. janvāra likuma "Grozījumi Tabakas izstrādājumu, augu smēķēšanas produktu, elektronisko smēķēšanas ierīču un to šķidrumu aprites likumā" (turpmāk – Grozījumi) 12. panta, ciktāl ar to Tabakas izstrādājumu, tabakas aizstājējproduktu, augu smēķēšanas produktu, elektronisko smēķēšanas ierīču un to šķidrumu aprites likuma (turpmāk – Likums) 10. panta otrā daļa papildināta ar 17. punktu, (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. pantam, 91. panta pirmajam teikumam un 105. panta pirmajiem trim teikumiem un spēkā neesošu no pamattiesību aizskāruma rašanās brīža.

2. Ar Grozījumu 12. pantu citstarp Likuma 10. panta otrā daļa papildināta ar 17. punktu, saskaņā ar kuru aizliegts smēķēt azartspēļu organizēšanas vietās. Atbilstoši Grozījumu 18. pantam minētā tiesību norma stāsies spēkā 2025. gada 1. janvārī.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Pieteikumā ir apstrīdēta likuma normas atbilstība Satversmei, līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskārums gadījumā.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajai daļai konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkts prasa pieteikumā šādu uzskatu pamatot.

Personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja: pirmkārt, personai Satversmē ir ietvertas konkrētās pamattiesības; otrkārt, tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē ietvertās pamattiesības (*sk. Satversmes tiesas 2020. gada 30. decembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2020-08-01 11. punktu*).

6.1. No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējas komercdarbība ir saistīta ar azartspēļu organizēšanu. Pieteikuma iesniedzēja atbilstoši pašlaik spēkā esošajai Likuma 10. panta ceturtajai daļai esot ierīkojusi tās azartspēļu organizēšanas vietās smēķēšanai speciāli paredzētas telpas, kuras aprīkotas ar gaisa sūknēšanai un ventilācijai

nepieciešamo aprīkojumu. Pieteikuma iesniedzēja esot paļāvusies, ka likumdevējs to bez racionāla pamata nemainīs. Savukārt ar apstrīdētās normas spēkā stāšanos azartspēļu organizēšanas vietās speciāli izveidotās telpas smēķēšanai vairs nebūšot pieļaujams izmantot. Tādējādi Pieteikuma iesniedzējai ar apstrīdēto normu tiekot radīti papildu izdevumi, tiekot likts mainīt tās pakalpojumu sniegšanas vietas atbilstoši apstrīdētajai normai, kā arī kopumā tiekot ierobežota tās īpašuma netraucēta izmantošana. Tādējādi ar apstrīdēto normu esot aizskartas Pieteikuma iesniedzējai Satversmes 105. panta pirmajos trijos teikumos ietvertās pamattiesības un pārkāpts Satversmes 1. pantā ietvertais tiesiskās paļāvības aizsardzības princips.

Līdz ar to pieteikums daļā par apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 1. pantam un 105. panta pirmajiem trim teikumiem atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

6.2. Pieteikuma iesniedzējas ieskatā apstrīdētā norma pārkāpj arī Satversmes 91. panta pirmajā teikumā ietverto tiesiskās vienlīdzības principu. Proti, Likuma 10. panta otrās daļas 18. punkts pieļaujot Saeimas un Ministru kabineta ēkās smēķēt tam speciāli paredzētās telpās. Attiecīgi ar apstrīdēto normu esot pieļauta nepamatoti atšķirīga attieksme pret šādām personu grupām – smēķējošām personām, kas atrodas un smēķē azartspēļu organizēšanas vietā tam speciāli paredzētā telpā, un smēķējošām personām, kas atrodas un smēķē Saeimas un Ministru kabineta ēkās tam speciāli paredzētā telpā.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka jēdziens “aizskar” ietverts Satversmes tiesas likumā ar mērķi norobežot konstitucionālo sūdzību no *actio popularis* jeb sūdzības vispārības labā (*sk. Satversmes tiesas 2002. gada 22. februāra sprieduma lietā Nr. 2001-06-03 secinājumu daļas 2.4. punktu*). Personai jāsniedz ticams pamatojums tam, ka tiesību normas izraisītās nelabvēlīgās sekas rada tieši viņai pamattiesību aizskārumu (*sk. Satversmes tiesas 2013. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. 2012-16-01 22.1. punktu*). Turklāt jāpastāv tiešai saiknei starp personas pamattiesību aizskārumu un pieteikumā apstrīdēto normu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2010. gada 18. februāra sprieduma lietā Nr. 2009-74-01 12. punktu*).

Satversmes 91. panta pirmajā teikumā ietverto pamattiesību aizskārumus rodas, kad izpaužas apstrīdētajā normā noteiktā atšķirīgā attieksme. Tomēr Pieteikuma iesniedzējas argumenti par Satversmes 91. panta aizskārumu attiecas uz tādām personu grupām, kuru starpā tā neietilpst. Proti, pieteikumā nav sniegts pamatojums tam, kādā veidā apstrīdētās normas iespējamā neatbilstība Satversmes

91. panta pirmajam teikumam izraisītu tieši Pieteikuma iesniedzējai, nevis citām – fiziskām, smēķējošām – personām, Satversmē noteikto pamattiesību aizskārumu.

Līdz ar to pieteikums daļā par apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

7. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī ja personai šādu iespēju nav.

Apstrīdētā norma nepārprotami noteic, ka no 2025. gada 1. janvāra azartspēļu organizēšanas vietās būs aizliegta smēķēšana. Tādējādi Pieteikuma iesniedzējai kā komersantam, kas nodarbojas ar azartspēļu organizēšanu, nav iespēju aizstāvēt savas pamattiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas otrais teikums nosaka: “Ja nav iespēju Satversmē noteiktās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža.”

Lai arī apstrīdētajā normā noteiktais aizliegums stāsies spēkā 2025. gada 1. janvārī, jau šobrīd, kā to norādījusi arī Pieteikuma iesniedzēja, tai ir jāveic darbības, lai sagatavotu tās azartspēļu organizēšanas vietas smēķēšanas aizliegumam, kā arī jāpieņem lēmumus un jāplāno, kā tās telpas, kas atbilstoši Likuma 10. panta ceturtajai daļai tika ierīkotas smēķēšanai, turpmāk tiks izmantotas. Tādējādi termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir skaitāms no 2024. gada 8. februāra, kad stājās spēkā Grozījumi, ar kuriem tika pieņemta apstrīdētā norma.

Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2024. gada 5. augustā. Tātad minētais termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums daļā par apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 1. pantam un 105. panta pirmajiem trim teikumiem atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtais daļas otrajā teikumā noteiktajām prasībām.

8. Pieteikumā ir sniegts lietas faktisko apstākļu izklāsts un juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 1. pantam

un 105. panta pirmajiem trim teikumiem. Pieteikumam ir pievienoti dokumenti, kas nepieciešami lietas apstākļu noskaidrošanai. Tas šajā daļā atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu “Par 2024. gada 11. janvāra likuma “Grozījumi Tabakas izstrādājumu, augu smēķēšanas produktu, elektronisko smēķēšanas ierīču un to šķidrumu aprites likumā” 12. panta, ciktāl ar to Tabakas izstrādājumu, tabakas aizstājējproduktu, augu smēķēšanas produktu, elektronisko smēķēšanas ierīču un to šķidrumu aprites likuma 10. panta otrā daļa papildināta ar 17. punktu, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam un 105. panta pirmajiem trim teikumiem” pēc “ALFOR” SIA pieteikuma (pieteikums Nr. 95/2024).

2. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – līdz **2024. gada 28. oktobrim** iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

3. Atteikties ierosināt lietu par 2024. gada 11. janvāra likuma “Grozījumi Tabakas izstrādājumu, augu smēķēšanas produktu, elektronisko smēķēšanas ierīču un to šķidrumu aprites likumā” 12. panta, ciktāl ar to Tabakas izstrādājumu, tabakas aizstājējproduktu, augu smēķēšanas produktu, elektronisko smēķēšanas ierīču un to šķidrumu aprites likuma 10. panta otrā daļa papildināta ar 17. punktu, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmajam teikumam.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Irēna Kucina